

૮

અડધું અને પા

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

M 402 અપૂર્ણાંક સાથે કામ કરે છે.

વિષયવસ્તુના મુદ્દા :

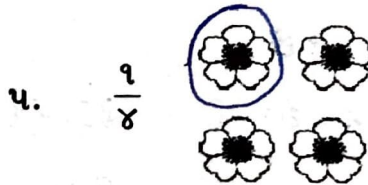
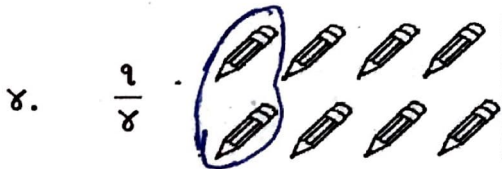
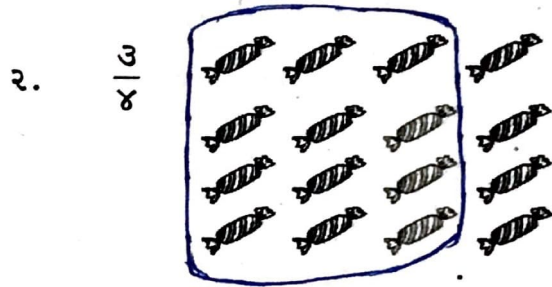
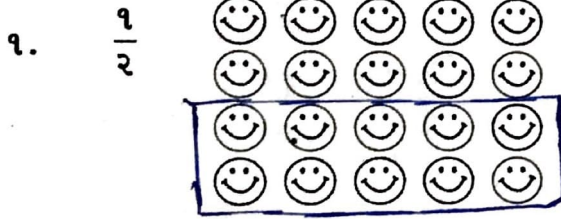
9.1 વસ્તુઓના $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ અને $\frac{3}{4}$ ભાગ કરી શકે.9.2 વસ્તુઓના $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ અને $\frac{3}{4}$ ભાગ સમજી શકે.

9.3 વ્યવહારું કોયડા ઉકેલી શકે.

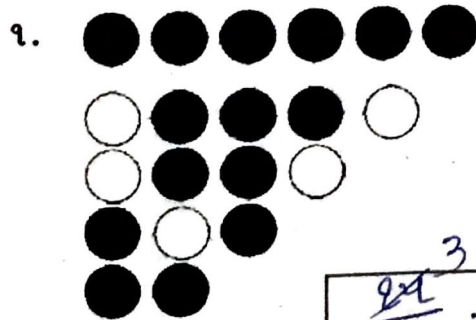
પૂર્વજ્ઞાન

- ગુંજાશ, વજન તથા રૂપિયા-પૈસાથી પરિચિત હોય.

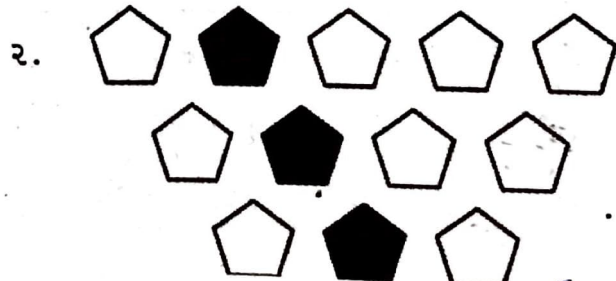
(૧) આપેલા અપૂર્ણાંક જેટલી વસ્તુને ○ કરો.

(૨) રંગીન ભાગને અપૂર્ણાંક સ્વરૂપે લખો.

$$\frac{24}{20} = \frac{3}{2}$$

$$\frac{3}{12} = \frac{1}{4}$$

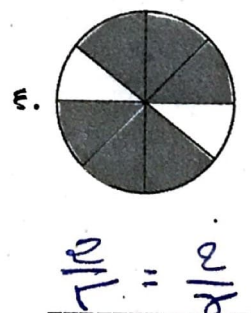
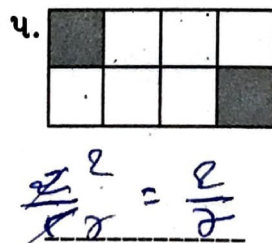
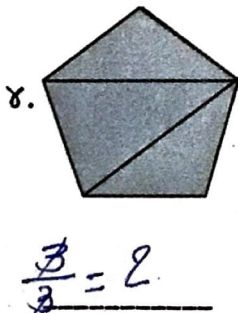
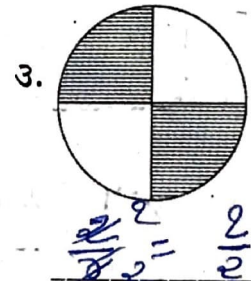
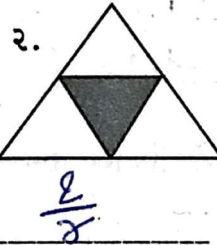
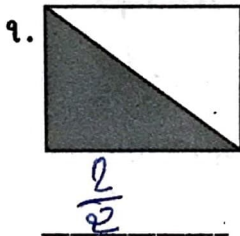

$$\frac{4}{10} = \frac{2}{5}$$

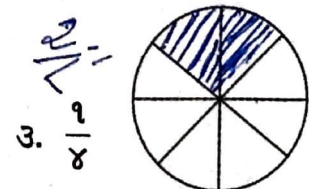
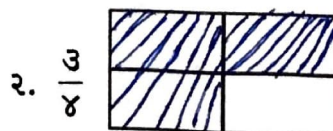
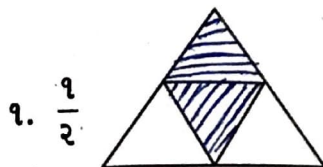
(૩) યોગ્ય જોડ બનાવી D ખાનામાં લખો.

	A		B		C	D
(૧)	$\frac{1}{2}$	(ક)		(a)	પોણો	ખ-b
(૨)	$\frac{1}{4}$	(ખ)		(b)	અડધો	ગ-c
(૩)	$\frac{3}{4}$	(ગ)		(c)	પા	દ-વ
(૪)	૧	(દ)		(d)	આખો	ગ-d

(૪) નીચે આપેલ આકૃતિમાં કેટલો ભાગ રંગીન છે, તે જણાવો.

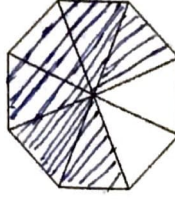
(૫) આપેલ અપૂર્ણાંક અનુસાર આકૃતિમાં રંગપૂરણી કરો.

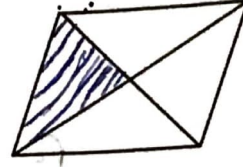
૪. $\frac{1}{2}$

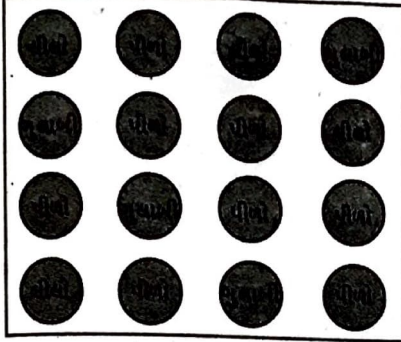
૫. $\frac{3}{8}$

૬. $\frac{1}{8}$

(૬) માગ્યા મુજબ જવાબ આપો:

૧. ગુલાબી રંગનાં વર્તુળ, કુલ વર્તુળનો કેટલામો ભાગ દર્શાવે છે?
૨. પીળા રંગનાં વર્તુળ, કુલ વર્તુળનો કેટલામો ભાગ દર્શાવે છે?
૩. લીલા રંગનાં વર્તુળ, કુલ વર્તુળનો કેટલામો ભાગ દર્શાવે છે?
૪. લીલા અને ગુલાબી રંગનાં વર્તુળ સાથે મળી કુલ વર્તુળનો કેટલામો ભાગ દર્શાવે છે?

$$\frac{8}{16} = \frac{1}{2}$$

$$\frac{8}{16} = \frac{1}{2}$$

$$\frac{8}{16} = \frac{1}{2}$$

$$\frac{16}{16} = 1$$

(૭) ખાલી જગ્યા પૂરો.

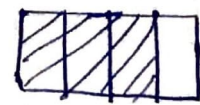
- ૧ મીટરના અડધા = ૫૦ સેમી
- ૧ લિટર નું પા = ૨૫૦ મિલી
- ૧ કિગ્રાનું પોણું = ૭૫૦ ગ્રામ
- ૧ રૂપિયાના અડધા = ૫૦ પૈસા

(૮) જાનવી પાસે કુલ ૭૦ બંગડી છે. તે પૈકી $\frac{1}{2}$ બંગડી લાલ રંગની છે તો લાલ રંગની બંગડી કેટલી હશે?

કુલ બંગડી ૭૦ જંગ છે.
અડધી લાલ રંગની બંગડી = $\frac{1}{2} \times ૭૦ = ૩૫$ બંગડીઓ

(૯) સંગીતાએ ૧ લિટર દૂધ લીધું. તેમાંથી તેણે $\frac{3}{8}$ ભાગના દૂધની ખીર બનાવી તો કેટલા મિલિ દૂધ બાકી રહે?

= ૧ લિટર દૂધ = ૧૦૦૦ મિલિ દૂધ
બાકી રહેલું દૂધ = $\frac{1}{8} \times ૧૦૦૦$
= ૨૫૦ મિલિ દૂધ બાકી રહે.

- (૧૦) હિના પાસે ૧ મીટર રીબીન છે, તેમાંથી તે ચોથા ભાગની રીબીન અનીતાને આપે છે તો તેની પાસે કેટલા સેમી રીબીન બચે?

હિના પાસે ૧ મીટર રીબીન છે.
 ૧ મીટર = ૧૦૦ સેમી
 હિના પાસે બાકી રહેલી રીબીન = $\frac{3}{4} \times 100$
 = ૭૫ સેમી

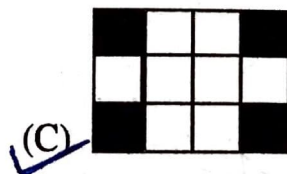
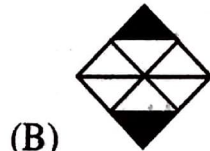
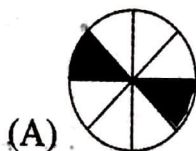
- (૧૧) અનિલ પાસે ૮ ભમરડા છે તેમાંથી ૨ ભમરડા વાદળી રંગના છે, તો વાદળી રંગના ભમરડાને અપૂર્ણાંકમાં દર્શાવો.

અનિલ પાસે રહેલા વાદળી રંગના ભમરડા
 = $\frac{2}{8} = \frac{1}{4}$

- (૧૨) ધવલ ૧ કિગ્રા બટાકા લાવ્યો. તેમાંથી તેની પત્નીએ અડધા બટાકાનું શાક બનાવી દીધું તો કેટલા ગ્રામ બટાકા બાકી હશે?

૧ કિગ્રા = ૧૦૦૦ ગ્રામ
 બાકી વધેલા બટાકા = $\frac{1}{2} \times 1000$
 = ૫૦૦ ગ્રામ

- (૧૩) નીચેનામાંથી કઈ આકૃતિ $\frac{1}{8}$ આચ્છાદિત ભાગ દર્શાવતી નથી?

- (૧૪) યોગેશભાઈ એક હોટલમાં જમવા જાય છે. તે હોટલમાં ફિક્સ ડિશની કિંમત ₹ ૧૦૦ છે. જો હોટલ માલિક તેમને $\frac{3}{8}$ ભાગનું વળતર આપે તો, તેમણે કેટલા રૂપિયા ચૂકવવા પડે? $\frac{3}{8} \times 100 = ૩૭.૫$ રૂપિયા

(A) ₹ ૨૫

(B) ₹ ૭૫

(C) ₹ ૫૦

(D) ₹ ૫૫

(૧૫) નીચે આપેલા કોષ્ટકમાં ચાર ખેલાડીઓની મેચની વિગત આપેલી છે.

કયો ખેલાડી અડધી મેચ જીત્યો છે?

ખેલાડી	કુલ મેચ	જીતેલી મેચ	હારેલી મેચ
૧	૧૦	૬	૪
૨	૮	૪	૪
૩	૧૨	૭	૫
૪	૧૦	૮	૨

(A) ૧

(B) ૨

(C) ૩

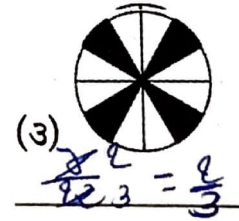
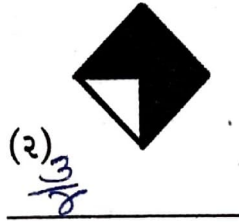
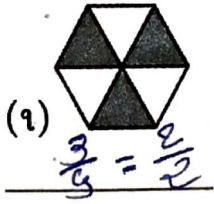
(D) ૪

(૧૬) કેતનને ૨૦ રૂપિયા વાળી એક પેન ખરીદવી છે. તેણે દુકાનદારને ૫ રૂપિયાના બે સિક્કા, ૨ રૂપિયાના ત્રણ સિક્કા, ૧ રૂપિયાના બે સિક્કા અને અડધા રૂપિયાના ત્રણ સિક્કા આપ્યા. શું તેણે આપેલી રકમ પૂરતી છે?

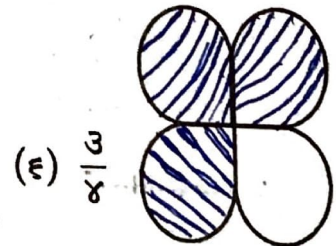
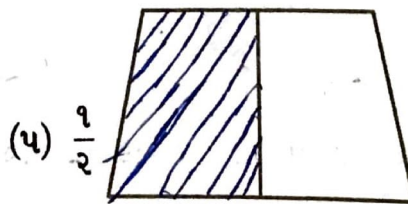
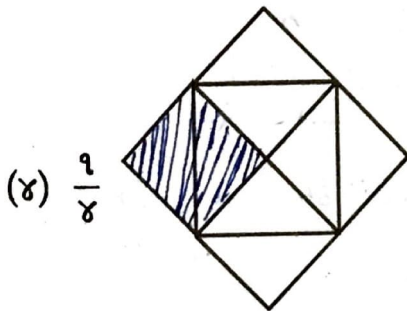
કેતન દુકાનદારને આપેલા કુલ રૂપિયા =
 $= (૨ \times ૫) + (૨ \times ૩) + (૧ \times ૨) + (૦.૫ \times ૩)$
 $= ૧૦ + ૬ + ૨ + ૧.૫$
 $= ૧૯.૫$ રૂપિયા
 \rightarrow આપેલી રકમ પૂરતી નથી.

અધ્યયન નિષ્પત્તિ આધારિત સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન

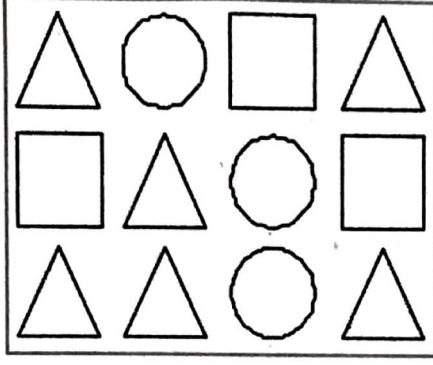
• નીચે આપેલ આકૃતિમાં કેટલો ભાગ રંગીન છે, તે જણાવો.

• આપેલ અપૂર્ણાંક અનુસાર આકૃતિમાં રંગપૂરણી કરો.

- માંગ્યા મુજબ જવાબ આપો.

- (૭) ત્રિકોણ કુલ આકારનો કેટલામો ભાગ છે? $\frac{5^2}{8^2} = \frac{5}{8}$
- (૮) ચોરસ કુલ આકારનો કેટલામો ભાગ છે? $\frac{3^2}{8^2} = \frac{3}{8}$

- વ્યવહારું કોયડા ઉકેલો.

- (૯) પિન્કી પાસે ૧૮ ચોકલેટ છે. તેમાંથી તે અડધી ચોકલેટ જીમીતને આપે છે. તો તેની પાસે કેટલા ભાગની ચોકલેટ વધે?

પિન્કી પાસે ૧૮ ચોકલેટ છે.

પિન્કી પાસે વધતી ચોકલેટ = $\frac{1}{2} \times 18$

= ૯ ચોકલેટ

- (૧૦) હિરેન પાસે ૪૦ કેળાં છે. તે પૈકી પા ભાગનાં કેળાં ખરાબ થઈ ગયાં. તો તેની પાસે કેટલાં કેળાં સારાં રહે?

હિરેન પાસે ૪૦ કેળાં છે.

તે પૈકી પા ભાગ અટકે કી $\frac{3}{4}$ કેળાં બગડી ગયાં

તેની પાસે વધીલા સારા કેળાં = $\frac{3}{4} \times 40 = 30$ કેળાં

૩૦ કેળાં સારાં હશે.

વિદ્યાર્થીની શૈક્ષણિક સ્થિતિ													
વિષયવસ્તુના મુદ્દા	પ્રશ્નક્રમ										નિશાનીઓની કુલ સંખ્યા		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	x	?	✓
9.1													
9.2													
9.3													